

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету туризму
доц. Холявка В.З.

«_____» _____ 2018 р.

Історія української культури та релігієзнавство

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

підготовки «Бакалавр»
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності 242 – «Туризм»
(шифр і назва спеціалізації)

Львів – 2018 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: кафедрами гуманітарних дисциплін та олімпійської освіти Львівського державного університету фізичної культури

Протокол від «2 » лютого 2018 року № 6

Завідувач кафедри _____

(підпис)

О. А. Полянський

(прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: доцент кафедри олімпійської освіти, канд. мистецтвознавства.

О. М. Падовська,

доцент кафедри гуманітарних дисциплін,
канд. іст. наук С.І. Гнот

РЕЦЕНЗЕНТИ:

професор кафедри гуманітарних дисциплін
Львівського державного університету фізичної
культури імені Івана Боберського,
канд. іст. наук О. А. Полянський;

доцент кафедри соціальних та гуманітарних
дисциплін Львівського державного університету
безпеки життєдіяльності,
канд. філос. наук В. М. Логвиненко

Обговорено та рекомендовано вченою радою факультету туризму

Протокол від «_____» _____ 2018 року № _____

Голова вченої ради факультету туризму _____

(підпис)

В.З. Холявка

ВСТУП

Знання і розуміння історії української культури та релігієзнавства, всебічне оволодіння набутими впродовж історії культурними надбаннями нації є необхідною умовою збереження державності. В умовах веденої проти України гібридної війни специфіка навчальної дисципліни «Історія української культури та релігієзнавство» від значення інтегральної набуває статусу базової для кожного патріота і громадянина. Розроблений відповідно до «Концепції гуманітарної освіти України» курс — обов'язковий елемент професійної та практичної підготовки спеціаліста.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Історія української культури та релігієзнавство» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «*бакалавр*» спеціальності 242 «*Туризм*».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Історія української культури та релігієзнавство» є українська культура як цілість в її історичній динаміці від найдавніших часів до сьогодення, релігія в контексті розвитку української і світової культури, цивілізації.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

**Перелік навчальних дисциплін,
на яких базується дана дисципліна:**

Історія української культури, релігієзнавство

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів та змістових модулів:

МОДУЛЬ 1. Історія української культури

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Вступ до «Історії української культури».

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Індивідуалізовані риси й жанри української культури в їх історичному становленні.

МОДУЛЬ 2. Релігієзнавчі знання в туризмі

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Релігієзнавство як наука про релігію. Джерела і особливості християнського віровчення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Ідейні вчення світових релігій

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія української культури та релігієзнавство» є ознайомлення студентів з основами сучасних підходів до історії національної культури, процесами її релігійного розвитку та найбільш значними здобутками, формування системи знань про історичну та соціально-економічну обумовленість художньо-культурологічних процесів в Україні з найдавніших часів до початку XXI ст., розуміння пріоритетності таких знань.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни «Історія української культури та релігієзнавство» полягають в теоретичній і практичній підготовці студентів до застосування базових принципів, категорій, процесів, методів та інструментів сучасної концепції розвитку національної культури, розумінні студентами релігійних процесів для вироблення дієвих напрямних та гуманістичних культурних орієнтацій у непростій історії сьогодення. Вивчення предмету сприятиме орієнтації не лише у сучасному релігійному житті, а й стане поштовхом для розуміння творів української культури, психології народу, мистецтва, усієї скарбниці мудрості, накопиченої упродовж тисячоліть.

1.3. У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

- предмет, зміст і завдання «Історії української культури та релігієзнавства», як навчальної дисципліни, важливі теоретичні засади курсу та сучасний (основний) понятійний апарат;
- загальновідомих представників у різних галузях культуротворчої діяльності, чиї програмні твори стали національним надбанням України;
- сутність феномену української культури як ключової сфери суспільної свідомості;
- тенденції розвитку релігійних процесів в сучасній Україні;
- ідейні вчення світових релігій, їх вплив на соціокультурні процеси в Україні, на туристично-пізнавальну діяльність;
- особливості нових та нетрадиційних релігій та їх місце в культурному просторі України;
- моделі державно-церковних відносин в історії України та у світі.

вміти:

- трактувати культурні процеси розвитку української нації на зрізі основних епох;

- на основі визначення закономірностей стилістики мистецьких мов аналізувати український етнонаціональний простір;
- характеризувати нові тенденції в розвитку і функціонуванні української культури на основі їх співставлення із світовими;
- в умовах полівимірності культури застосовувати методологічні засади аналізу культурних явищ у повсякденній практиці для вироблення лінії особистої поведінки;
- аналізувати усю сукупність проблем походження, сутності та функцій релігії;
- характеризувати християнське віровчення та його головні догмати;
- орієнтуватися в різноманітних проявах релігійності в Україні та сучасному світі;
- аргументовано робити висновки стосовно ролі релігії в сучасних інтегративних процесах; туристично-пізнавальній діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 год. / 3 кредити ECTS;

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. Історія української культури

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Вступ до «Історії української культури».

ТЕМА 1. Історія української культури як навчальна дисципліна.

Історія української культури як наукова та навчальна дисципліна: мета, предмет, завдання, понятійний апарат і методологічні основи курсу, його місце в системі вузівської освіти та гуманітарних дисциплін. Культура як спосіб буття людини і національної спільноти. Структура культури: духовна, матеріальна, фізична. Феномен української культури та її самобутність. Провідні функції культури в процесі українського державотворення. Знаки і символи української етнокультури та їх вияв у сучасній культурі. Національна культура і мова. Мовні і психологічні особливості українського народу, формування його світогляду. Історична еволюція поглядів на українську культуру: українська наукова думка про сутність культури та культурно-історичний процес на українських землях, становлення і розвиток культури українців. Українознавчі культурологічні студії XIX першої половини XX ст. Концепції українського культурно-історичного процесу. Джерела та історіографія курсу.

ТЕМА 2. Генеза української культури.

Закономірності культурного розвитку людства та їх проекція на історію української культури: умови формування, основні етапи розвитку, носії українського культурного процесу. Історична типологія української культури: від етнічного самовизначення до національного стилетворення. Етнологічні основи українського культурознавства: проблеми етногенезу українців.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Індивідуалізовані риси й жанри української культури в їх історичному становленні.

ТЕМА 3. Українське народознавство.

Основні етапи зародження, становлення та розвитку українського народознавства. Музейні інституції. Народні знання, світоглядні уявлення, вірування та мораль. Релігія в житті українського народу. Звичаї та обряди українців: обрядовість зимового та весняного циклів. Літні та осінні звичаї та обряди. Народний календар. Громадський побут і звичаєвість. Сім'я і

родинна обрядовість. Основні галузі господарства і заняття населення: хліборобство, тваринництво; допоміжні заняття і промисли: бджільництво, мисливство, рибальство, збиральництво, чумацтво та ін. Промисли та ремесла: ткацтво, килимарство, вишивка, плетіння, художня обробка шкіри, деревообробництво, гончарство, гутництво, ливарництво, художній метал, іграшки, писанкарство, витинанки. Транспорт і засоби пересування. Поселення і житло. Народна архітектура. Українське національне вбрання. Їжа та харчування. Народне образотворче мистецтво.

ТЕМА 4. Духовна культура України: школа, освіта, наука.

Особливості духовної культури України: український культурний архетип, національна символіка. Проблеми східно-західного дуалізму української культури. Творці кириличного письма. Духовна культура Київської Русі і візантійські впливи. Софійність української культури. Вплив гуманістичних ідей європейського Відродження на українську культуру. Реформація і Контрреформація. Запорізька Січ: світогляд та ідеологія українського козацтва. Козацтво як феномен світової культури. Просвітництво і Романтизм та їх впливи на розвиток української культури.

Давньоруське літописання: «Повість минулих літ»; «Київський літопис»; «Галицько-Волинський літопис»; «Руська правда»; «Повчання» Володимира Мономаха; «Слово про закон і благодать» митрополита Іларіона. «Києво-Печерський Патерик».

Історичний шлях національної освіти в Україні. Розвиток освіти і науки в Україні XIV-XVIII ст. Братства та їх роль у розвитку української культури. Острозька та Києво-Могилянська академії — духовні центри української культури. Козацьке літописання: літопис Самійла Величка, літопис Григорія Граб'янки, Густинський літопис. «Історія Русів».

Розвиток освіти та науки України (від XIX ст.). Львівський, Харківський, Київський, Одеський університети — освітньо-наукові центри України. Місце і роль Тараса Шевченка в духовній культурі України. «Руська Трійця» в духовній культурі України. «Просвіта», Наукове товариство ім. Т.Шевченка, «Рідна Школа», недільні школи, Громадівський рух, Київська археографічна комісія та ін. культурницькі установи та інституції у розвитку культури України.

Монастирі та Лаври як центри української релігійної духовності: Києво-Печерська, Почаївська, Унівська лаври; Крехівський монастир.

ТЕМА 5. Літературний процес в Україні від давнини до сучасності.

Обсяг і зміст поняття «література» на історичних відтинках: від словесності до писемності. Перекладна та оригінальна література княжої Русі-України. Мислителі України-Руси і книжна справа. Мистецтво оформлення книги: книжкова мініатюра середньовіччя. Апокрифічна, агіографічна та паломницька література. «Слово о полку Ігоревім».

Початки українського книгодрукарства, мистецтво книжкової графіки XVI-XVII ст. Українська полемічна література (хронологічні межі та особливості). Зростання ролі літератури в XVII-XVIII ст.: перегляд літературної форми.

Формування української літературної української мови, граматики. І.Котляревський. Перехід від романтизму до реалізму як загальнокультурний рух: харківська школа, «Руська трійця», Київські романтики і Кирило-Мефодіївське братство. Видавничий рух та літературно-публіцистичний процес в Україні у XIX ст. Наслідки Валуївського, Емського указів. Часописи «Основа», «Киевская старина», Записки НТШ, «Літературно-науковий вісник». Преса в Галичині. І.Франко. Українізація і літературний процес 1920-х рр. Літературна дискусія. Літературні об'єднання «Плуг», «Гарт», ВАПЛІТЕ, «Молодняк». Неокласики. Письменники «Розстріляного відродження». Внесок Б-І.Антонича в розвиток культури України. Українська література в умовах тоталітаризму 1930-х рр. та в час Другої світової війни. «Відлига» і наступ тоталітарної системи: «самвидав». Публіцистична і літературна діяльність українського шістдесятництва. Загублене покоління: літературний процес 1980-х. Культурологічна проблематика у творах сучасних українських літераторів. Літературний процес на етапі становлення української незалежності.

ТЕМА 6. Художня культура України.

Українська художня культура: стилістика та її взаємозв'язок із культурно-історичним розвитком народу. Основні стилі на тлі регіональних особливостей художньої культури України: візантійський та романський; готичний, ренесансовий, бароковий та класицистичний стилі. Модерністські трансформації художнього.

Особливості давньоруської архітектури (кінець X — початок XII ст.). Візантійський вплив на естетику та архітектуру Русі-України /Софіївські собори, сакральне й світське будівництво/. Світове та європейське значення архітектури середньовічної України-Русі. Литовсько-польський період — проторенесанс. Європейський Ренесанс в художній культурі Львова. Становлення українського ренесансу XIV-XVI ст.

Бароко — яскравий феномен національно-культурної творчості XVII—XVIII ст.: українське, козацьке, мазепине. Архітектура, скульптурна пластика, особливості пластичного оздоблення. Творча спадщина Івана-Георгія Пінзеля в контексті європейського бароко.

Технічні та наукові досягнення XIX ст. та їх вплив на розвиток монументального мистецтва України. Еклектизм. Модернізм як художній метод у становленні новітньої культури міст. Збереження культурної спадщини як об'єктивна закономірність.

Зміни в образотворчості. Жанри і видове розмаїття українського малярства. Християнське мистецтво в Україні — витоки, особливості, перспективи. Давньоруські мозаїки і фрески. Ікона: осередки, школи та твори

(Алімпій, Андрій, Феофан Грек). Канон і новації. Перші збережені на західноукраїнським терені іконостаси. Образотворче мистецтво И.Кондзелевича, І.Рутковича, Ф.Сеньковича, О.Білявського, Л.Долинського та ін. Вплив на зображення стилістики «козацького бароко».

Поява у XVII ст. нових жанрів: історичного, батального, пейзажного, побутового, портретного. Класичний етап розвитку мистецтв у XVIII ст. Світський живопис: митці Петербурзької Академії мистецтв. Творчість Т.Шевченка. Українські художники-«передвижники». Товариство для розвою руської штуки (Львів, 1898). Літературно-мистецькі течії на зламі століть та філософські ідеї, що каталізували їх появу. Взаємовідносини особистості і світу в українському експресіонізмі. Творчість О.Новаківського. Український авангард першого 10-ліття XX ст. Художня культура в тоталітарному суспільстві: в прокрустовому ложі методу соціалістичного реалізму. Риси європейської художньої культури XX ст. в культурі України. Мистецькі здобутки українців-емігрантів в XX ст.: всесвітньовідомі, не знані на Батьківщині. Проблема спадкоємності в стилістичній ситуації України XX ст. Неостилістичні течії. Львів художній на тлі мистецького розвитку України.

ТЕМА 7. Музичне і театральне мистецтво в Україні: призначення в становленні й трансляції національної культури.

Українська міфологія і фольклор — скарбниця національної культури. Міфологічний (колективний) та епічний (колективно-індивідуальний) характер сприйняття та відтворення дійсності. Україна-Русь і театр Середньовіччя. Розвиток церковної музики і співу. Канти і псалми. Феофан Прокопович: «Владимир». Роль музики в шкільній драмі. Музична культура українського бароко. Хоровий концерт і його творці. М.Березовський, Д.Бортнянський, А.Ведель. Особливості розвитку основних видів і жанрів музично-пісенної творчості українців. Становлення пісні-романсу. Національна музична культура XIX ст. М.Лисенко. Музичний театр. Українська культура на межі XIX-XX ст. та її подальші зміни. Модернізм у театрі та драматургії в Україні та світі.

Професійний театр. Зародження Восьмої музи: фото- та кіномистецтво в Україні. Основні тенденції та суперечності культурних процесів у XX ст. Український театр, як найвагоміший здобуток національної революції 1917-20 рр. Театр і музика доби тоталітаризму: в лещатах соцреалізму. Культурний рух в Галичині між світовими війнами XX ст. Значення модерністичних течій у становленні культури сучасності. Національна державність як чинник та передумова культурного процесу. Перебіг культуротворчого процесу за умов колонізації та в час національної державності. Кіномистецтво. Інтелектуальний карнавал 1990-х рр. та пошуки ідентичності новітнього театру в постмодерному просторі. Популярна та масова культура. Причини кризового стану і його наслідки. Шляхи виходу з кризи. Здобутки в галузі музики, театру, кіномистецтва. Теле-радіо-простір України. Фестивалі, конкурси, телевізійні проекти.

ТЕМА 8. Українська культура новітньої доби: тенденції та перспективи

Сучасна українська культура: оновлення, усвідомлення на етапі становлення державності. Модернізаційні процеси у світі та сучасній українській культурі. Формування системи світових інститутів збереження спадщини людства і їх основні документи. Постмодерність української культури в контексті світового розвитку. Східна Європа кін. ХХ ст. на шляху до відродження та роль культури в становленні незалежних держав.

Зміст, провідні напрямки і проблеми українського національно-духовного становлення сучасності. Подолання догматизму та схоластики у дослідженнях суспільствознавців східноєвропейських країн. Демократизація як чинник національно-духовного відродження. Масова та елітарна культура України в контексті сучасності. Повернення народів видатних імен і творів культури. Носії та творці української культури ХІХ-ХХ ст. та їх роль в державотворенні. Екологія культури. Правова культура. Теоретичні засади прогнозування культурного розвитку.

Місце української національної культури у світовому та європейському цивілізаційних процесах. Культуротворча місія української діаспори, дисидентського руху, офіційної української радянської культури в ХХ ст. Українська еміграція(1-4 хвили) та утвердження української культури в світі. Національне будівництво. Видатні діячі сучасної української культури про першорядні аспекти процесу самоствердження України /І.Дзюба, О.Пахльовська, О.Забужко, М.Жулинський/. Духовна культура як спосіб самореалізації людини та феномен національного відродження.

МОДУЛЬ 2. Релігієзнавчі знання в туризмі

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Релігієзнавство як наука про релігію.

Джерела і особливості християнського віровчення

ТЕМА 1. Релігієзнавство як галузь знань

Предмет релігієзнавства. Місце релігієзнавства в системі гуманітарних знань. Мета і завдання курсу. Академічне і богословсько-теологічне релігієзнавство як дві форми осягнення релігії.

Основні розділи релігієзнавства. Філософія релігії. Соціологія релігії. Психологія релігії. Історія релігії. Географія релігії. Футурологія релігії. Феноменологія релігії. Релігійна антропологія. Релігійна культурологія.

Традиції українського релігієзнавства: історія, проблематика, методологія досліджень.

Категорії і поняття релігієзнавства. Методи дослідження та принципи викладу.

ТЕМА 2. Структура релігії, її функції та роль у духовному житті

Релігія як самостійна галузь духовного життя. Релігійний світогляд. Основні категорії релігійного світогляду. Прикмети релігійної віри.

Первісні релігійні вірування: анімїзм, магія, тотемїзм, фетишизм.

Структура сучасних релігій. Релігійна свідомість, її рівні та мовне оформлення. Релігійна психологія. Релігійна діяльність та її види. Релігійний культ як вид релігійної діяльності. Функції релігійного культу. Релігійні відносини, їх властивості та види. Релігійні організації. Церква як інституція. Секти і їх особливості.

Функції релігії: сотеріологічна, світоглядна, інтегративна, комунікативна, комутативна, регулятивна, компенсаційно-терапевтична. Роль релігії у духовному житті людини.

ТЕМА 3. Іудаїзм

Історичні умови виникнення та розвитку іудаїзму. Централізація і зміцнення державної влади та утвердження монотеїзму. Перша священна книга іудаїзму Тора, формування тексту Старого Завіту.

Талмудичний період в іудаїзмі. Формування єрусалимської та вавилонської версії священної книги Усного закону. Танах (Старий Завіт) – Письмовий закон іудеїв. Система іудейської освіти.

Філософські й моральні принципи іудаїзму. Ідея національної винятковості єврейського народу в Танаху. Десять заповідей іудаїзму. Іудейські обряди і свята.

Напрями в іудаїзмі. Реформований іудаїзм. Хасидизм. Каббала.

ТЕМА 4. Християнство

Історичні передумови виникнення християнства. Біблія – священна книга християн. Структура Біблії. Сюжети Старого та Нового Завіту. Переклади Біблії.

Гоніння та утиски перших християн в Римській імперії. Позиція римської влади. Динаміка успіху християн.

Перетворення християнства у державну релігію Римської імперії. Костянтин Великий і Нікейський собор 325 року. Формування християнського віровчення та його тлумачення. "Символ віри". Причини розколу і поділ християнської Церкви.

ТЕМА 5. Християнство

Православ`я – ортодоксальна течія в християнстві. Особливості православного віровчення та культу. Система організації і управління православної церкви.

Католицизм. Віросповідні, обрядово-культурні та організаційні особливості. Папство і Ватикан. Еволюція соціальної доктрини і соціальної політики.

Протестантизм як різновид християнства. Специфіка протестантизму. Особливості ранньопротестантської теології. Англійська церква. Лютеранська церква. Кальвінізм.

Традиції пізнього протестантизму. Баптизм, адвентизм, п'ятдесятництво. Тенденції в сучасному протестантизмі.

Християнство та його моральна аксіологія на межі тисячоліть.

ТЕМА 6. Християнська церква в історії українського народу

Дохристиянські вірування на українських землях. Прийняття християнства в Київській Русі. Ставлення до християнства на південних та північно-східних землях. Двовірство та його подолання в процесі християнізації. Причини двовірства. Боротьба церкви з двовірством.

Права київських митрополитів. Митрополит Іларіон. Митрополит Клим Смолятич. Монастирі і чернече життя. Церковне будівництво. Здобутки християнської культури.

Занепад Києва і перенесення Київської митрополії на північ. Церква у Галицько-Волинській державі. Українська церква в Литовській державі. Литовсько-Руська митрополія. Флорентійська унія. Протидія московського духовенства реалізації ухвал Флорентійського собору. Відокремлення московської церкви.

Монастирське життя в Україні. Православні церковні братства. Вплив протестантизму на українську церкву. Ідея унії з Римом. Берестейська унія 1596 р.

Боротьба за український патріархат в XVI ст. Митрополит П. Могила. Золота доба Київської митрополії. Церква в українській козацькій державі. Митрополит Сильвестр Косів. Церква в часи Руїни. Підпорядкування Київської митрополії Московському патріархатові.

Християнська церква у XX ст. Становище православної, греко-католицької, протестантської церкви в радянський період. Міжконфесійні взаємини в незалежній Україні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Ідейні вчення світових релігій

ТЕМА 7. Буддизм і іслам як світові релігії

Виникнення буддизму. Ідейні джерела буддизму. Віровчення буддизму. Чотири шляхетні істини. Шляхи спасіння. Вчення про карму і нірвану. Буддійська мораль. Буддійський культ.

Основні напрями буддизму. Махаяна, хінаяна, дзен-буддизм, ламаїзм як особливий напрям буддизму. Буддизм в Україні.

Виникнення ісламу. Ідейні джерела ісламу. Віровчення ісламу. Ісламський культ. Коран. Суна. Шаріат. Основні напрями в ісламі. Іслам і національно-політичні рухи. Панісламізм. Іслам в Україні.

ТЕМА 8. Нові релігійні рухи

Неорелігії, їх особливості та класифікація. Культурні рухи, що виникли на основі християнства і пропонують власний шлях до спасіння.

Культурні рухи, що виникли на основі східних вірувань. Кришнаїзм. Джерела кришнаїзму. Особливості віровчення і культури. Наука самореалізації. Віра Багаї.

Культурні рухи, що практикують медитації, духовні вправи, психічні сеанси. Церква сайєнтології. Товариство трансцендентальної медитації.

РУН - віра. Лев Силенко і його вчення. Особливості віровчення і культури. РУН - віра в Україні.

Сатанізм, особливості формування і культури. Шкідливість сатанізму.

ТЕМА 9. Державно-церковні відносини в історичному вимірі

Поняття свободи релігії. Принципи відносин між державою і церквою: віротерпимість, свобода совісті, свобода віросповідань. Релігійна толерантність. Моделі державно-церковних відносин: теократія, цезаропапізм, державна церква, відокремлення церкви від держави, відокремлення церкви і держави.

Міжнародні правові гарантії свободи совісті. Конституційні гарантії свободи совісті в Україні. Закон України "Про свободу совісті та релігійні організації". Свобода совісті та права людини.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Гаврюшенко О.А., Шейко В.М., Тишевська Л.Г. Історія культури: Навч. посіб./ Наук. ред. В.М.Шейко.— К.: Кондор, 2004.— ч.ІІ: Історія української культури. — С.519-763.

2. Задорожний В., Кундрат Ю. Курс історії української культури (ІХ — ХХІ ст.): Навч. посібник для студентів-україністів. — Ужгород: Гражда, 2009. — 432 с.

3. Іванишин В., Радевич-Винницький Я. Мова і нація. Тези про місце і роль в національному відродженні України. — Дрогобич, 1994. — 218 с.

4. Історія української культури /За заг. ред. І.Крип'якевича.— К.: Либідь, 1994.—650 с.

5. Історія української та зарубіжної культури. Навч. посіб./ С.М.Клапчук, В.Ф.Остафійчук, Ю.А.Горбань та ін. — К.: Знання-Прес, 2002. - С.235-248; 283-290; 305-312; 331-337.

6. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій. — К.: Центр навчальної літератури, 2005. — 584 с. — С.238-580.

7. Маланюк Є. Книга спостережень. Від кобзаря до нації. Студії і роздуми. – К.: “АТІКА”, 1995. – 236 с.
8. Огієнко Іван. Українська культура / Упоряд., авт. передмови та коментарів М.С.Тимошик. – К.: Наша культура і наука, 2001. – 342 с.
9. Сверстюк Є. На святі надій: Вибране.— К.: Наша віра, 1999.— 780 с.
10. Семчишин М. Тисяча років української культури.— К., АТ «Друга рука», 1993.— 550с.
11. Січинський В. Чужинці про Україну. Вибір з описів подорожей по Україні та ін. писань чужинців про Україну за десять століть — К.: Довіра.—255 с.
12. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Підручник /Авт. Н.Я.Горбач та ін.— Львів: Каменяр, 1992.— 166с.
13. Українська культура: Лекції за ред. Д.Антоновича.— К.: Либідь, 1993.— 558с.
14. Українська художня культура. Навч. посіб. / За ред.І.Ф.Ляшенка. — К.: Либідь, 1996. - 416 с.
15. Художня культура України: Навч.посіб. / Л.М.Масол, С.А.Ничкало, Г.І.Веселовська, О.І.Оніщенко: За заг.ред. Л. М.Масол. — К.: Вища шк., 2006. — 239 с.
16. Шейко В.М., Білоцерківський В.Я. Історія української культури: навч. посіб. / В.М. Шейко, В.Я. Білоцерківський. – К.: Знання, 2009. – 413 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
17. Шейко В.М., Тишевська Л.Г. Історія української культури: Навч. посібник / Наук. ред. В.М. Шейко. – К.: Кондор, 2010. – 264 с.
18. Академічне релігієзнавство : Підручн. для студентів вищих навч. закладів / За ред. А. М. Колодного. – К. : Світ Знань, 2000. – 862 с.
19. Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового завітів – будь-якого року видання.Брайчевський М. Ю. Утвердження християнства на Русі / М. Ю. Браичевський. – К. : Наукова думка, 1989. – 260 с.
20. Закович М. М. Релігієзнавство : підручник / Є. К. Дулуман, М. М. Закович, М. Ф. Рибачук та ін. – К. : Вища школа, 2000. – 349 с.
21. Історія релігії в Україні : в 10 т. / А. М. Колодний (голова) та ін. – К., 1996-2002.
22. Левицький Ю. Коротка історія української (київської) Церкви / Ю. Левицький. – Львів : Свічадо, 1993. – 54 с.
23. Лубський В. І., Теремко В. І., Лубська М. В. Релігієзнавство / В. Лубський, В. І. Теремко, М. В. Лубська. – К. : Академвидав, 2005. – 432 с.

24. Любащенко В. І. Історія протестантизму в Україні : курс лекцій / В. І. Любащенко. – 2 вид., доп. і випр. – К. : Поліс, 1996. – 350 с.
25. Мень О. В. Перші апостоли / О. Мень. – Львів : Свічадо, 2008. – 232 с.
26. Мень О. В. Син Людський / О. Мень. – Львів : Свічадо, 2008. – 372 с.
27. Митрополит Іларіон (Огієнко І.). Дохристиянські вірування українського народу / Іларіон Митрополит. – К.: Обереги, 1992. – 424 с.
28. Черній А. М. Релігієзнавство : підручник / А. М. Черній. – 2-ге вид., доповн. – К. : Академвидав, 2008. – 400 с.
29. Релігієзнавство. Навчальний посібник для студентів усіх форм навчання / За ред. Н. Я. Горбача. – Львів: Львівська комерційна академія, 2005. – 190 с.
30. Смольков О. А., Децинський Ю. Л. Релігієзнавство. Навч. посібник / О. А. Смольков. – Львів : Магнолія, 2009. – 232 с.
31. Ходькова Л. П. Релігієзнавство. Навчальний посібник / Л. П. Ходькова. – Львів : Афіша, 2000. – 308 с.

Допоміжна

1. Гіптерс З.В. Культурологічний словник-довідник. — К.: ВД «Професіонал», 2006.— 328 с.
2. Декоративно-ужиткове мистецтво. Словник у 2-х т./ Я.П. Запаско (керівник авт.кол.). — Львів: Афіша, 2000. — Т.1. А-К. — 364 с, — 316 іл.; Т.2. К-Я. — 400 с, — 279 іл.
3. Дзюба О.М., Павленко Г.І. Літопис найважливіших подій культурного життя в Україні (X-XVІІ ст.): Посібник-довідник. К.: «АртЕк», 1998.— 200 с.
4. Енциклопедія Українознавства: Загальна частина: (В 3 т.).— Перевидання в Україні.— К., 1994.— 400 с. Енциклопедія Українознавства. Словникова частина: В 10 т./ За ред. д-ра В.Кубійовича.— Перевидання в Україні.—Львів: В-во НТШ, 1993-1997.
5. Жайворонок В.В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник. — К.: Довіра, 2006. — 703 с.
6. Історія українського мистецтва (Гол. ред. М.П.Бажан): У 6 т.— К., 1966-1970.
7. Історія української культури: У 5-ти т. /Голов. ред. Патон Б.Є. — К.: Наук. думка, 2001.
8. Корінний М.М., Потапов Г.Г., Шевченко В.С., Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури. — К.: Україна, 2000.
9. Крип'якевич І.П. Історичні проходи по Львові/ Авт. передм. Я.Д.Ісаєвич, Упоряд Б.З.Якимович. – Львів: Каменярь, 1991. – 167 с.: іл.
10. Митці України: Енцикл. довідник /За ред. А.В.Кудрицького.— К.: УЕ, 1992.— 848 с.

11. Муха А.І. Композитори України та української діаспори: Довідник. — К.: Муз. Україна, 2004. — 352 с.
12. Сліпушко О.М. Україна. Енциклопедичний словник. — К.: Аконіт, 2008. — 768 с.
13. Словник українського сакрального мистецтва/ За науковою ред. Чл. кор. АМУ М.Станкевича. — Львів, 2006. — 288 с.
14. Тарас Шевченко. Усі тв. в одному т. — К., Ірпінь: ВТФ «Перун», 2006. - 824 с.
15. Універсальний український ілюстрований енциклопедичний словник (Голов. ред. М. Попович).—К.: Ірина, 1999.— 1568 с.
16. Храми Львова: Фотоальбом / Авт. ідеї та світлини Любомир Криса, Богдан Салагай; авт. тексту Іван Петрів; Христина Саноцька. — Львів: Астрон, 2000. — 176 с.
17. Богомоллов А. И. Религии мира. Новейший словарь / А. И. Богомоллов. — Ростов-на-Дону, Феникс, 2005. — 667 с.
18. Ваторопін А. С. Релігійний модернізм і постмодернізм / А. С. Ваторопін. Релігійний модернізм і постмодернізм — М. : Наука, 2001. — № 11. — С. 84-92.
19. Геллей Г. Біблійний довідник Геллея / Г. Геллей. — Торонто, 1985. — 857 с.
20. Егільський Е. Е., Матецький А. В. Нові релігійні рухи. Сучасні нетрадиційні релігії і езотеричні вчення [Електронний ресурс] / Е. Е. Егільський, А. В. Матецький. — Режим доступу : knorus.ru/upload/pdf/288785.pdf
21. Єленський В. Українське релігієзнавство та його проблеми [Електронний ресурс] / Віктор Єленський. — Режим доступу : <http://religstudies.org.ua/main.php?display=element&SID=9df4eae6&EID=e8131463&page=1>
22. Єленський В. Державно-церковні взаємини на Україні / В. Єленський. — К. : Знання, 1991. — 72 с.
23. Категории буддийской культуры / Е. П. Островская. — СПб. : Петербургское Востоковедение 2000. — 320 с.
24. Кисельов О. Апологія релігієзнавства або кілька тез щодо суті науки про релігію [Електронний ресурс] / Олег Кисельов. — Режим доступу : <http://www.religion.in.ua/6697-apologiya-religiyeznawstva-abo-kilka-tez-shhodo-suti-nauki-pro-religiyu.html>
25. Кисельов О. Чому філософію релігії виключають з дисциплінарної структури релігієзнавства? [Електронний ресурс] / Олег Кисельов. — Режим доступу : <http://www.religion.in.ua/main/analitika/7345-chomu-filosofiyu-religiyi-viklyuchaut-z-disciplinarnoyi-strukturi-religiyeznawstva.html>
26. Катрій Ю. Перлини Східних Отців / Ю. Катрій. — Львів : Місіонер. — 2-е вид., доп., 1998. — 344 с.
27. Килимник С. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні. У 2 кн. / С. Килимник. — К., 1994. — 236 с.

28. Климович Л. И. Книга о Коране, его происхождении и мифологии. – 2 –е изд., доп. / Л. И. Климович. – М. : Политиздат, 1988. – 286 с.
29. Колб Р. Християнська віра в лютеранському викладі / Р. Колб. – Мінськ; Техас : World Wide Printing, 2000. – 315 с.
30. Коротка історія православної церкви / О. Кислашко. – К. : ІТЕМ лтд, 1996. – 167 с.
31. Костомаров М. І. Слов'янська міфологія / М. І. Костомаров. – К. : Либідь, 1994. – 384 с.
32. Липинський В. К. Релігія і церква в історії України / В. К. Липинський. – К. : ПБП «Фотовідеосервіс», 1993. – 128 с.
33. Лозко Г. С. Українське язичництво / Г. С. Лозко. – К. : Український центр духовної культури. – Вип. 5. – Кн. 2. – 98 с.
34. Махабхарата. – Ашхабад, 1983. – 664 с.
35. Недавня О. В. Греко-католицизм в контексті духовного самовизначення українців між християнським Сходом і Заходом / О. В. Недавня. – К. : Гнозис, 2000. – 218 с.
36. Неронов А. В. Соціологічні дослідження нетрадиційної релігійності // А. В. Неронов // Журнал соціології та соціальної антропології. – М. : Наука, 2009. – Т. 12. - № 1. – С. 187-196.
37. Новітні релігії в сучасній Україні. Збірник матеріалів / В. Д. Бондаренко. – К. : VIP. – 176 с.
38. Павленко Ю. В. Дохристиянські вірування давнього населення України / Ю. В. Павленко. – К. : Либідь, 2000. – 326 с.
39. Петрик В. М. Нетрадиційні релігії та містичні об'єднання України. Навчальний посібник / В. М. Петрик, С. В. Сьомій. – К. : Росава, 2003. – 336 с.
40. Писаренко Ю. Г. Велес-Волос в язичницькому світогляді Давньої Русі / Ю. Г. Писаренко. – К. : Манускрипт, 1997. – 240 с.
41. Плачинда С. П. Словник давньоукраїнської міфології / С. П. Плачинда. – К. : Український письменник, 1993. – 63 с.
42. Путь Шивы : Антология древнеиндийских классических текстов. – К. : Экслибрис, 1994.
43. Ренан Е. Життя Ісуса / Е. Ренан // Людина і світ. – К., 1991. – № 4. – С. 43 – 50.
44. Роберсон Р. Восточные христианские церкви: Церковно-исторический справочник / Р. Роберсон. – СПб. : Высшая религиозно – философская школа, 1999.
45. Светлов Г. Е. Путь богов : Синто в истории Японии / Г. Е. Светлов. – М. : Наука, 1980. – 240 с.
46. Сидорів Ю. Історія церкви в Україні / Ю. Сидорів. – Торонто, 1990. – 364 с.
47. Степовик Д. В. Релігії світу / Д. В. Степовик. – К. : Бібліотека українця, 1993. – 112 с.

48. Степовик Д. В. Релігії, культури і секти світу : Посібник для релігієзнавства / Д. В. Степовик. – Івано-Франківськ : Лілея НВ, 2005. – 232 с.
49. Тайлор Э. Б. Первобытная культура / Э. Б. Тайлор. – М. : Политиздат, 1989. – 573 с.
50. Українська міфологія / В. Войтович. – К. : Либідь, 2002. – 664 с.
51. Филипович Л. О. Релігієзнавство в Україні [Електронний ресурс] /Л. О. Филипович. – Режим доступу: <http://religstudies.org.ua/main.php?display=element&SID=9df4eae6&EID=e8131463&page=1>
52. Фрезер Д. Д. Золотая ветвь : Исследование магии в религии / Д. Д. Фрезер. – М. : Политиздат, 1989. – 400 с.
53. Фрейд З. Тотем и табу : Психология первобытной культуры и религии / З. Фрейд. – М. : Алетейя, 2000. – 223 с.
54. Хома І. Нарис історії вселенської церкви / І. Хома. – Львів : Стрім, 1995.
55. Християнство і проблеми сучасності : Наук. зб. / Г. М. Надтонка, О. В. Недажня, М. Р. Новиченко, О. М. Саган – К. : VIP, 2000. – 218 с.
56. Шевченко В. М. Словник – довідник з релігієзнавства / В. М. Шевченко. – К. : Наук. думка, 2004. – 560 с.

Інформаційні ресурси

Бібліотеки:

1. Бібліотека Львівського державного університету фізичної культури, м. Львів, вул. Костюшка, 11.
2. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника НАН України, м. Львів, вул. Стефаника, 2.
3. Навчально-методичний кабінет кафедри гуманітарних дисциплін Львівського державного університету фізичної культури, м. Львів, вул. Костюшка, 11, ауд. 205.

Інтернет:

1. Національна бібліотека України імені В. Вернадського, Київ : <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника : <http://www.lsl.lviv.ua>

4. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Форма підсумкового контролю: *залік*.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Успішність навчання студентів забезпечується шляхом реалізації контрольних заходів. Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного і підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем) під час проведення аудиторних занять (семінарських, практичних), організації самостійної роботи та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, тестування, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо. При цьому студент набирає бали за роботу на практичних заняттях, виконання самостійної та індивідуальної роботи. Студенти, які брали участь у науковій діяльності, отримують додаткові бали.

Модульний контроль здійснюється два рази за час вивчення дисципліни і дозволяє оцінити рівень засвоєння студентами матеріалів 1 і 2 модулів.

Підсумковий контроль проводиться у формі семестрового заліку (відповіді на питання (письмові, тестові) та розв'язання практичних завдань, які представлені в залікових вимогах.